

1

Dit is gewoon mijn levenspad

Op een zomerse avond ben ik bij Monique. We zitten in de tuin. Er heerst rust. Ik voel alle ruimte voor een goed gesprek. Terwijl de schemer valt, wordt ook het gesprek intenser. Wat een heerlijke avond! Nog voordat we beginnen moet Monique iets van het hart: “Ik vind kinderloos een moeilijk woord, omdat het zoiets negatiefs oproept. Loos is: ‘er is iets loos’ en ook ‘je mist iets.’” Monique is 58 jaar als ik haar interview over hoe zij in het leven staat, zonder kinderen.

Voor Monique is ‘wel of geen kinderen’ niet echt een item in haar leven.

“Het moederschap mis ik niet. Ja, dat is misschien heel vreemd, maar het is niet hét item in mijn leven. Het is maar een heel klein item.” Tijdens het gesprek verrast ze zichzelf door haar verhaal: “Nu voel ik mij wel geconfronteerd met het idee, ik moet kinderen eigenlijk heel erg leuk vinden, ik moet het míssen. Weet je wel? Zoiets. Terwijl ik dat mijn hele leven nooit gehad heb. Ergens ver in mijn achterhoofd zit de drang om sociaal wenselijke antwoorden te geven.”

Maar laten we beginnen bij het begin.

“Er speelden meer dingen die ik niet eens zo bewust allemaal heb afgewogen, maar achteraf gezien, zie ik dat

er een aantal oorzaken zijn. Sowieso heb ik eigenlijk nooit zo gedacht dat ik de ruimte voor kinderen zou hebben. Ruimte om zowel te werken en moeder te zijn, bedoel ik. Het was voor mij werken óf een kind. Maar ja, als ik niet zou werken, en dus voor een kind zou kiezen, zou dat voor mij betekenen dat ik afhankelijk zou zijn van een man en dat zag ik eigenlijk niet voor me. Ik wilde heel graag de regie over mijn eigen leven houden. Ik vond mijn eigen zelfstandigheid daarin gewoon té belangrijk. Dat was ook vanuit een soort veiligheidsgevoel. Het voelde onveilig om mijn leven deels aan een ander over te dragen. Dus ja, dat is dan eigenlijk min of meer een keuze geweest. Niet heel bewust, hoor, het was gewoon de weerspiegeling van hoe ik in het leven stond. Ja en de consequentie ervan was dat ik geen kinderen zou krijgen. Ik heb dat nooit heel erg als een gemis ervaren. Het was zoals het was.

Ik denk dat ik ook ben beïnvloed door mijn moeder. Zij was niet onverdeeld blij met haar kinderen. Natuurlijk vond ze het prima dat we er waren, maar ik geloof niet dat zij er bewust voor gekozen heeft. Mijn moeder heeft regelmatig tegen me gezegd dat ik het niet aan zou kunnen om kinderen te hebben. Als ze dat niet zo had gezegd, was het misschien ook wel anders geweest.

Ik heb trouwens wel een relatie gehad waarin we allebei zeiden, oké, we willen wel kinderen, maar als je het me nu vraagt, geloof ik niet dat we dat écht wilden. We bleven gewoon voorbehoedsmiddelen gebruiken en op een gegeven moment hebben we het er niet meer over gehad. Daaraan zie je dat het niet heel erg leeft. Met mijn laatste partner was dat wel weer meer. Daar waren op de een of andere manier veel gevoelens van liefde waaruit het idee van een kind wat dichterbij kwam. Mijn partner voelde dat vooral en liet een hersteloperatie doen na zijn eerdere sterilisatie. Omdat die operatie niet gelukt is én ik jong in de overgang kwam, is het er niet meer van gekomen. Ook daarvan heb ik niet zoiets van: heel rot of zo.

Alles zo overziend, denk ik dat ik gewoon nooit zover gekomen ben. Ik vind een leuke relatie veel belangrijker dan kinderen. En als je dat hebt, dan rollen er misschien kinderen uit. Dan kan dat erbij horen. Maar mijn aandachtsveld ligt meer in een goede relatie. Kinderen zijn dan een beetje uit beeld. Er moet eerst een andere basisvoorwaarde vervuld worden.”

Ik ben benieuwd hoe de omgeving van Monique reageert als men haar verhaal hoort.

“Toen ik jonger was, had ik wel vriendinnen die het vervelend vonden dat er regelmatig aan hen werd gevraagd of zij kinderen wilden. Aan mij werd dat eigenlijk nooit gevraagd. Ik geloof niet omdat het een taboe was. Ik denk eerder dat ik gewoon uitstraalde dat ik daar niet erg mee bezig was, dat het voor mij niet speelde. En nu ik ouder ben en mensen vragen of ik kinderen heb, zeg ik gewoon nee. Ik vind dat niet ongemakkelijk en ik heb ook niet de neiging om dat toe te lichten. En mensen vragen zelden door. Nu heb ik best veel vriendinnen zonder kinderen. Maar ik ken eigenlijk geen andere mensen die net als ik het gevoel hadden dat kinderen niet zouden passen in hun leven. En verder heb ik ook veel vriendinnen die wel kinderen hebben, hoor, alleen niet heel veel huis-tuin-en-keukengezinnen. Een goede vriendin heeft twee pleegkinderen, omdat ze zelf geen kinderen kon krijgen. En veel vrienden zijn gescheiden. Het is niet zo dat je nu bewust kiest voor zo’n vriendenkring, dat ontstaat gewoon zo. En wel of geen kinderen in de vriendenkring is eigenlijk niet zo’n issue.

Ik pas niet vaak op, op andermans kinderen. Van mijn broer bijvoorbeeld, vroeger, of van vrienden of burens. Ik vind kinderen eigenlijk maar voor een heel beperkte duur leuk. Na een uur of twee verveelt het me, dan ben ik uitgekeken en wil ik mijn eigen gang gaan. Ik heb liever een gesprek met een volwassene dan met een kind. Dan heb je meer diepgang. Ik realiseer me dat nu eigenlijk pas, nu

ik dit zo tegen jou vertel. Het is natuurlijk anders als het je eigen kinderen zijn. Dan ben je veel meer betrokken, doe je dat vanuit liefde. Dat kan ik wel navoelen. Maar soms zit ik ergens op een terras met veel kinderen en dan denk ik ook weleens: kan het effe een beetje minder? Dan stoort het gewoon, dat geschreeuw. Maar ja, die kinderen moeten natuurlijk ook wel een beetje kunnen spelen. Dat kan ik me dan ook wel weer voorstellen. Zo'n gezin, ik denk het grootste deel van de tijd: wat een drukte.”

Ik snij het onderwerp zwangerschap aan. Ik ken Monique van een cursus en daar hebben we ook wel zwangere deelneemsters meegemaakt. En alle moeders die daaromheen gaan staan en zwangerschapsverhalen en kinderverhalen uitwisselen. Hoe vindt zij dat, als dat gebeurt?

“Ik kan wel genieten van hoe moeders met kinderen omgaan, of als ze zwanger zijn. Ik vind dat wel heel leuk om mee te maken en erover te horen. Het is niet zo dat ik dan denk: goh, wat jammer. Héél af en toe misschien, echt maar heel af en toe. Dan denk ik: goh, het is wel heel bijzonder. Dan vind ik het jammer dat ik dat niet ook heb meegemaakt. Maar dat is echt maar zelden.

Op het werk wordt er bijvoorbeeld in de pauze veel over kinderen gepraat. Ik vind dat juist wel leuk, dan geniet ik ook van de liefde die in die verhalen zit. In de gesprekken die ze daar dan over hebben. En ik voel dan weer liefde voor die moeders en voor hoe ze het doen. Want het is dus niet zo dat ik de een of andere kouwe kikker ben of zo. Ineens komt dat oordeel over mezelf naar boven, nu we het er zo over hebben en jij er zo over doorvraagt. Dan is het net of ik het eigenlijk wél erg zou moeten vinden dat ik geen kinderen heb. En dat ik het wél zou moeten missen. Ik voel dan ergens in mijn achterhoofd ook de drang om sociaal wenselijke antwoorden te geven. Omdat het meer passend is in onze maatschappij om wel graag kinderen te

willen. Omdat een gezin met kinderen belangrijk is in onze maatschappij. Daar draait het toch eigenlijk allemaal om? Alsof je je levensdoel en je liefde alleen maar daar in kwijt kunt. Anders mist er iets in je beleving van liefde. Ik voel dat wel als een norm in onze maatschappij. En dat maakt dus dat ik dan bijna ga denken dat ik eigenlijk moet zeggen dat ik ze heel graag gewild had en dat ik het een gemis vind in mijn leven. Maar het is niet zo. Nee, het is echt niet zo.

Wat dat betreft biedt een gesprek zoals wij nu hebben ook weer de kans om een stap te maken in mijn bewustwording dat het voor iedereen verschillend is hoe je met de dingen omgaat. Dus, als ik daarop voortborduur, rakelt dit gesprek niet zozeer een gemis op, maar meer de acceptatie van dat het gewoon hoort bij het levenspad dat ik te lopen heb. En dat ik mezelf kan steunen, dat het niet raar is om daar géén verdriet over te hebben.

Weet je, soms vinden juist andere mensen het heel erg voor mij, of pijnlijk, dat ik geen kinderen heb. Maar ik vind dat juist ook wel het mooie aan het leven dat iedereen wat anders in het leven heeft te brengen. Dat maakt het leven juist kleurrijk en dat brengt ook kwaliteiten naar boven die anders niet naar boven zouden komen. Want zonder kinderen heb je natuurlijk een vrijer leven. Ik heb bijvoorbeeld allerlei kwaliteiten kunnen ontwikkelen die anders nooit tot hun recht waren gekomen.”

Dan komen we op het thema zingeving. Ik vraag aan Monique hoe zij haar leven zin geeft. En ik ben verrast door haar antwoord. Ze pelt het af tot de kern en die is mooi door de eenvoud ervan.

“Ik geef mijn leven zin door een goed en liefdevol mens te zijn. Eigenlijk gewoon door te zijn. Door gewoon te zijn wie ik ben in de contacten met mensen om me heen. Ik heb geen drive om iets te betekenen. Ik betéken al wat. Ik voeg al iets toe, gewoon door wie ik ben.”